

УДК 811.11-112

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-3-29>**Людмила ФЕНЮК,***orcid.org/0000-0003-4449-5490*

асистент кафедри романської філології

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

(Чернівці, Україна) *l.feniuk@chnu.edu.ua*

ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИЧНИХ НЕВІДПОВІДНОСТЕЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ ТА СПОСОБИ ЇХНЬОЇ ПЕРЕДАЧІ

Стаття присвячена вивченню особливостей стратегічних підходів перекладу інтернаціональної лексики. Для висвітлення теми розглянуто інтернаціоналізми суспільно-політичної сфери вжитку. Інтернаціоналізми трактуються міжнародними мовними одиницями, які поширюються внаслідок тяжіння до мовної універсалізації, у зв'язку із процесом мовної глобалізації.

Особливої уваги заслуговують питання перекладу інтернаціональної лексики. Хибним є уявлення, що всі інтернаціональні елементи мають однакове трактування у досліджених мовах. Маючи однакову форму чи схоже звучання в переважній кількості випадків інтернаціоналізми мають різне семантичне наповнення. Внаслідок чого і була детально досліджена специфіка перекладу суспільно-політичних інтернаціоналізмів з урахуванням їх семантичних лексико-семантичних варіантів, акцентована увага на невідповідностях в українській, французькій та англійській мовах, проаналізовано їх лексичне наповнення в досліджуваних мовах, виокремлено філософський аспект перекладу інтернаціоналізмів як вияву «вимушеної» гостинності мови.

Метою статті є фіксація та аналіз наявних стратегій перекладу суспільно-політичних інтернаціоналізмів та їх лексичне наповнення в вищезгаданих мовах, виокремлення філософського аспекту перекладу інтернаціоналізмів як вияву «вимушеної» гостинності мови.

Матеріалом розвідки слугували 500 триад інтернаціональної лексики з тлумачних словників англійської, французької та української мов, які виявлено за допомогою методу суцільної вибірки слів, котрі вважаються інтернаціоналізмами мінімум у трьох мовах.

Аналіз даних дозволив виявити та проаналізувати семантичні невідповідності псевдоінтернаціоналізмів та окреслити основні способи перекладу інтернаціональної лексики. Наведення статистичних даних дозволило виокремити найпоширеніші способи перекладу інтернаціоналізмів, а саме: транслітерація та практичне транскрибування, а найменш вживаними способами є транскрибування та описовий переклад. Оскільки інтернаціоналізми є засобами збагачення мови, вони не несуть характер «чужого», однак переклад даної лексики здійснюється на рівні перекладу смислів однієї культури, а отже, інтернаціоналізми отримують ознаку «вимушеної» гостинності мови.

Ключові слова: інтернаціоналізми (повні та неповні), псевдоінтернаціоналізми, стратегії перекладу, семантична невідповідність.

Liudmyla FENIUK,*orcid.org/0000-0003-4449-5490*

Lecturer at the Department of Romance Philology and Translation

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

(Chernivtsi, Ukraine) *l.feniuk@chnu.edu.ua*

PARTICULARITIES OF TRANSLATING STRATEGIES OF SOCIAL AND POLITICAL INTERNATIONALISMS

The process of economic, geographical, diplomatic, scientific and technical, international and intercultural relationships is determined by a constant character which provokes a vocabulary renewal of languages.

The internationalisms are the result of inclination for language universalization, due to the language globalization. Investigation of translating problems of international vocabulary deserves an extraordinary attention.

The article concerns the research of translating strategies' particularities of socio-political sphere in international vocabulary. Specific character of translation of socio-political internationalisms with consideration their semantic variances in English, French and Ukrainian languages was described. Current internationalisms lexical meanings in the languages under investigation were also analyzed. Firstly, the philosophic aspect of internationalisms' translation was distinguished as an expression of "forced" language hospitality. 500 triads of internationalisms from explanatory dictionaries occurs investigating source.

International vocabulary integration is able to improve understanding of separate lexical units and of an integral text. This tendency has to do with the absolute internationalisms (lexical units which are employed in several languages with the same meaning). The translation of these units doesn't create problems. Semantic variances concern to fictitious internationalisms, representing lexical units employed in several languages with different meanings. They are potential source of interference errors according to the analysis of common and different features and they cause the appearance of various results of translation. In view of the several language equivalents availability, translation of a lexical unit should take into consideration the text character and its addressee.

As a summary, internationalisms are not considered as "foreign" language elements, mainly they don't require any translation (absolute internationalisms), but they represent borrowed vocabulary due to the language contacts. Translation of international vocabulary is made on the level of meanings of one culture with its values; internationalisms get a quality of "forced" language hospitality serving the instrument of language enrichment due to the acceptance of "foreign" features.

Key words: *internationalisms (absolute, partial), fictitious internationalisms, translating strategies, semantic variances.*

Постановка проблеми. Процес розвитку економічних, географічних, дипломатичних, науково-технічних, міжнаціональних та міжкультурних відносин носить постійний, безперервний характер, що в свою чергу провокує оновлення лексичного фонду мов. Міжмовні контакти народів, посилення міжнародної торгівлі, поширення міжнародних засобів зв'язку, як-от міжнародна система навігації чи міжнародний телефонний код, інтернаціоналізація науково-технічної термінології посприяли появі, розвитку і поширенню інтернаціоналізмів в європейських мовах.

Аналіз досліджень. С.В. Семчинський підкреслював двосторонність процесу взаємодії мов та зазначав важливість мовної взаємодії з навколишнім середовищем (Семчинський, 2010: 348). На його думку, процеси взаємодії мов набувають специфічних форм через певні екстралінгвальні впливи.

При міжмовній взаємодії прослідковується вплив на більшість аспектів комунікативної поведінки мовців, оскільки інтерпретація співрозмовників відбувається крізь маркування «свій» – «чужий». Внаслідок мовної взаємодії зникають відмінності між двома чи багатьма лінгвокультурами (Новицька, 2018: 26)

Інтернаціоналізми є результатом тяжіння до мовної універсалізації, наслідком процесу мовної глобалізації. Особливої уваги заслуговують питання перекладу інтернаціональної лексики. На думку В.О. Подміногіна, переклад є пошуком схожих рис між мовами і культурами, який спрямований на усунення мовних розбіжностей (Кальниченко, Панченко, 2017: 337).

Інтернаціональна лексика була ядром лінгвістичних розвідок низки авторів, зокрема У. Вайнрайха, В.В. Акуленка, В.В. Дубічинського Ю.А. Жлуктенка. Стратегічні питання перекладознавчої науки аналізувалися В.О. Подміногіном, А.П. Якимчук, А. Берманом, Л. Венуті та ін. Питанням перекладу інтернаціоналізмів займа-

лися Т.С. Колієнко, І.В. Кузнецова, О.П. Ковальчук та ін. Хоча проблематиці інтернаціоналізації присвячено багато досліджень, все ж залишаються актуальними задачі, які відображають особливості перекладу суспільно-політичних інтернаціоналізмів з урахуванням їх семантичних невідповідностей в українській, французькій та англійській суспільно-політичних термінологіях.

Мета статті полягає у фіксації та описі наявних стратегій перекладу суспільно-політичних інтернаціоналізмів та їх лексичне наповнення в англійській, французькій та українській мовах, виокремлення філософського аспекту перекладу інтернаціоналізмів як вияву «вимушеної» гостинності мови.

Виклад основного матеріалу. В статті розглянуто 500 тріад інтернаціоналізмів з тлумачних словників англійської, французької та української мов: Longman Dictionary of Contemporary English (Longman), Le petit Larousse (Le petit Larousse), Академічний тлумачний словник сучасної української мови (АТСУМ).

Глобалізація приводить до інтернаціоналізації мовних одиниць. Оскільки міжнародна мова лежить в основі інтерлінгвістики, яка досліджує міжнародні мови як засіб комунікації в полімовному світі (Кочерган, 2006: 181–183), інтернаціоналізми розглядаються як лексичні одиниці міжнародної мови.

Попри відсутність одного спільного трактування інтернаціональної лексики, до інтернаціоналізмів відносимо лексичні одиниці, які вживаються у двох і більше близько- та віддалено споріднених мовах з однаковим лексичним значенням. Інтернаціоналізмам властива морфемна і семантична кореляція. Вони характеризуються відсутністю мовних кордонів і є функційно близькими в зіставлюваних мовах та зрозумілими за своєю семантикою. О. Єсперсен встановив норми для інтернаціональних мов, які призначені для усного та писемного спілкування між людьми,

які не можуть висловитись за допомогою рідної мови (Єсперсен, 1930: 21). У свою чергу, розвиток інтерлінгвістики сприяє дослідженню міжнародних слів та є ефективним засобом спрощення мовної комунікації.

Актуальним питанням залишається взаємодія інтернаціональної лексики із запозиченнями, іншомовними словами та міжмовними омонімами.

Хоча інтернаціональна лексика відноситься до іноземних (чужих) слів, не варто ототожнювати запозичення та інтернаціоналізацію словника. При перекладі інтернаціоналізмів слід враховувати близькість семантичного змісту, застосовувати синхронійний підхід.

Поява інтернаціоналізмів в мові пояснюється різними процесами: фонетичним запозиченням, калькуванням, напівкалькуванням і так далі. Пласт запозиченої лексики включає інтернаціоналізми, що свідчить про ширше значення поняття «запозичення». Проте інтернаціоналізми характеризуються проникненням в більшу кількість мов.

Часто для позначення інтернаціональної лексики застосовують різні терміни у зв'язку з різним семантичним змістом, нетотожним характером лексичних і граматичних контекстів. М. Кьосслер, Ж. Деровіньї, В.В. Акуленко користувались терміном «*хибні друзі перекладача*», О.А. Шаблій говорить про «*псевдодрузів перекладача*», В.В. Коптілов, О.Д. Пономарів, М.П. Кочерган вживають також терміни «*міжмовні омоніми*» (Кійко, 2010: 15–23).

Найвдалішим терміном для позначення «псевдодрузів перекладача» вважається сполучення «*міжмовні омоніми*».

Б. Зінкевич-Томанек називає псевдоінтернаціоналізми різних терміносистем «*лексичними паралелями*». Авторка розуміє під цим терміном слова, що збігаються за формою і подібні-неподібні за змістом (Зінкевич-Томанек, 1999: 38). О.В. Коломієць називає «псевдодрузів перекладача» псевдоінтернаціоналізмами, досліджує формальні тотожності і розходження у змісті.

О.С. Андрієвська розрізняє *власне інтернаціоналізми*, які характеризуються у різних мовах схожим звучанням та мають однакове значення, *часткові інтернаціоналізми* володіють формальною подібністю, однак розрізняються змістовно, й *псевдоінтернаціоналізми*, котрі не мають у змістовно спільних елементів (Андрієвська, 2007). Власне інтернаціоналізми можуть перекладатися дослівно, адже їхні значення є ідентичними. Наприклад: *putsch* (фр.) має значення «військовий державний переворот» (Le petit Larousse); *putsch*

(англ.) означає «раптовий політичний державний переворот» (Longman); *путч* (укр.) вживається зі значенням «озброєний виступ групи осіб задля вчинення державного перевороту» (АТСУМ).

Через семантичні невідповідності останні дві групи інтернаціоналізмів здатні спричинити неправильне сприйняття певної інформації іноземною мовою, зініціювати помилкові асоціації, а під час процесу перекладу навіть суттєво спотворити зміст сказаного.

Семантичні відношення можуть бути умовно поділені на три види: а) повна семантична спільність; б) повна невідповідність значень; в) часткова невідповідність значень.

Якщо трактувати власне інтернаціоналізми як міжмовними синоніми, то інтернаціоналізми *біографія* (укр.) – *biographie* (фр.) – *biography* (англ.) володіють відносно повною семантичною ідентичністю, а додавання інтерморфеми *авто-* не вплине на зміст, тобто інтернаціоналізми *автобіографія* (укр.) – *autobiographie* (фр.) – *autobiography* (англ.) залишаються зрозумілими (Андрієвська, 2007).

А.П. Коваль трактує семантичну еквівалентність як умовну величину (Коваль, 1987: 37-38).

Повна невідповідність значень стосується інтернаціоналізмів, які збігаються за формою, але внаслідок хибних асоціативних зв'язків не мають спільних семантичних значень. Наприклад: *parole* (фр.) – *parole* (англ.) – *пароль* (укр.) знаходимо наступні ЛСВ:

parole (фр.) є полісемантом і представлене наступними значеннями: «1) здатність висловлюватися членороздільною мовою; 2) здатність говорити, вміння добре говорити; 3) право, можливість, дія говоріння, особливо на зборах; 4) слово, що вимовляється, фраза, що виражає думку чи почуття; 5) сказана річ кимось, якій надають великого значення; 6) забезпечення, зобов'язання, вербальна обіцянка; 7) конкретне вживання абстрактної системи мови мовцем» (Le petit Larousse);

parole (англ.) вживається зі значенням, дозвіл для когось покинути в'язницю за умови обіцянки дотримання задовільної поведінки» (Longman);

пароль (укр.) означає «таємне умовлене слово чи фраза, інколи певний умовний сигнал для розпізнання своїх людей на військовій службі або в конспіративних організаціях» (АТСУМ).

Часткова невідповідність значень спостерігається при відсутності значення (безеквівалентності) чи специфічного вживання одного з його елементів, як-от:

амністія (укр.) – *amnistie* (фр.) – *amnesty, -ties* (англ.) в українській та французькій мовах має

значення «акт верховної влади часткового чи повного звільнення засуджених від кари» (Longman), (АТСУМ). В англійській мові *amnesty* має додаткові значення: «1) проміжок часу, за який правопорушники можуть визнати свій злочин без подальшого судового переслідування; 2) прощення вини» (Le petit Larousse).

При перекладі полісемічних інтернаціоналізмів у 19% від загальної кількості полісемантів чітко вимальовуються диференційні значення, які передають національні характеристики різноманітних культур, як-от *candidat* (фр.) – *candidate* (англ.) – *кандидат* (укр.) із двома спільними значеннями в англійській та французькій мовах «особа, яка складає іспит чи тестування» та «особа, котра відібрана виконувати певні функції чи претендує на підвищення» (Le petit Larousse), (Longman) відмінним є саме українське значення: *кандидат* (укр.) «вчений ступінь, що присвоюється особам, котрі успішно захистили кандидатську дисертацію; або особа, що володіє цим ступенем» (АТСУМ).

Варто також врахувати при перекладі інтернаціональної лексики наявність прямого та перенесеного значення.

6,7% полісемічних інтернаціоналізмів від загальної кількості досліджуваних полісемантів вжиті у перенесеному значенні і зображують взаємозв'язок явищ та предметів. Відмінним є компонент співвідношення вузької і широкої сфери вживання. Вужчий характер сфери вживання стосується прямого лексичного значення, а перенесені значення наділені широкою сферою, як-от: *légion* у французькій та англійській мовах фіксується із значеннями: «1) військові частини Римської армії; 2) велика військова сила; 3) надмірна кількість живих істот» (Le petit Larousse), (Longman); *legion* в українській мові має значення «1) римська вища бойова одиниця; 2) особлива військова частина», а в перенесеному значенні маємо «велика кількість» (АТСУМ) (Фенюк, 2018: 148).

В більшості випадків інтернаціоналізми характеризуються тотожністю звукової форми та схожі графічно, наприклад: *baron* (фр.) – *baron* (англ.) – *барон* (укр.); *cartel* (фр.) – *cartel* (англ.) – *картель* (укр.); *embargo* (фр.) – *embargo* (англ.) – *ембарго* (укр.); *lobby* (фр.) – *lobby* (англ.) – *лобі* (укр.); *mafia* (фр.) – *mafia* (англ.) – *мафія* (укр.); *test* (фр.) – *test* (англ.) – *тест* (укр.); *veto* (фр.) – *veto* (англ.) – *вето* (укр.); *visa* (фр.) – *visa* (англ.) – *віза* (укр.).

Деякі одиниці інтернаціональної тріади вирізняються місцем наголосу та звучанням окремих голосних чи приголосних звуків, як-от: *armée*

(фр.) – *army* (англ.) – *армія* (укр.); *Bible* (фр.) – *Bible* (англ.) – *Біблія* (укр.); *licence* (фр.) – *license* (англ.) – *ліцензія* (укр.); *procédure* (фр.) – *procedure* (англ.) – *процедура* (укр.); *programme* (фр.) – *program* (англ.) – *програма* (укр.); *région* (фр.) – *region* (англ.) – *регіон* (укр.); *vice* (фр.) – *vice* (англ.) – *віце* (укр.); *chef* (фр.) – *chief* (англ.) – *шеф* (укр.); *hiérarchie* (фр.) – *hierarchy* (англ.) – *ієрархія* (укр.); *stéréotype* (фр.) – *stereotype* (англ.) – *стереотип* (укр.).

Незважаючи на помилковість ототожнення семантичних значень інтернаціональної лексики, переклад інтернаціоналізмів залишається актуальною темою. Окрім труднощів перекладу псевдоінтернаціоналізмів перед перекладачем постає вибір відповідного еквіваленту рідної чи іноземної мови.

Варто зазначити, що з XVIII по XX століття для теорії перекладознавства властива своєрідна зміна стратегій «очуження» (збереження рис мови та культури оригіналу) та «одомашнення» (збереження мови та культури перекладу, нівелювання чужості). На думку В.О. Подміногіна та А.П. Якимчук в Європі ці перекладацькі стратегії змінювались залежно від суспільно-політичного стану в країні, хоча вони не застосовуються перекладачами у своєму чистому вигляді (Кальниченко, Паньченко, 2017: 338). Автори також свідчать, що перекладений текст має містити риси іншої культури, в якій можна помітити «культурно невластиве»; переклад має відображати мовні, культурні відмінності, якусь «відмінність оригіналу», передавати здобуте й втрачене в процесі перекладу та про відстань між культурами (там же).

Такі дослідники, як А. Берман, Л. Венугі, Р. Мей пропонують повернутися до «очужуючої» стратегії перекладу. Також А. Берман у своїй праці «L'Épreuve de l'étranger» (1984), виокремлює міжкультурні відношення зі сприйняттям «чужого» (Berman, 1984: 129). Як стверджує французька дослідниця Б. Годар існує відчутна різниця між позицією, яку займає поняття «чуже» в культурному концепті в етнографічному значенні та в значенні «творення» А. Бермана, який акцентує увагу на відкритості, діалогічності, культурній змішаності, зміщення центру перекладу (Godard, 2001: 55).

При перекладі інтернаціоналізмів варто зауважити, що Французький уряд пропагував закон Bas-Lauriol, що наголошував на захисті французької мови від впливу англіцизмів, хоча й не був досить ефективним. Однак розмовна французька мова використовує «хибні запозичення», як-от: *ombudsman*, *caméraman* (Мусійчук, 2013: 306).

Українські мовознавці у разі наявності двох еквівалентів обирають український. На їхню думку, українська назва завжди краще сприймається та швидше запам'ятовується (Архипенко, Ющук, 2008: 24).

Наявні наступні способи перекладу інтернаціональної лексики: транслітерація, транскрибування, практичне транскрибування, описовий переклад, переклад за допомогою синонімічної заміни.

Транслітерація не завжди означає заміну кожної букви в слові мови-джерела на букви іншої мови. Часом букви зникають або навпаки додаються. Типовим прикладом транслітерації є триада *adsentéisme* (фр.) – *absenteeism* (англ.) – *абсентеїзм* (укр.).

Транскрибування теж є частим способом перекладу інтернаціональної лексики, оскільки в даному випадку застосовується передача за допомогою звукової форми мови-джерела, наприклад: *leader* (фр.) – *leader* (англ.) – *лідер* (укр.).

Практичне транскрибування є адаптацією інтерморфем в мові-реципієнті. Внаслідок чого

інтернаціоналізм матиме власне звучання та структуру (Тонконог, Ювковецька, 2020: 111), як-от: *crise* (фр.) – *crisis* (англ.) – *криза* (укр.).

Описовий переклад є способом передачі безеквівалентної інтернаціональної лексики і розкриває значення лексичної одиниці мови-джерела за допомогою уточнюючих словосполучень (Бондар, 2014: 42), наприклад: *lobby* (фр.) – *lobby* (англ.) – *лобі* (укр.), що може перекладатися як «здійснення тиску на членів англійського парламенту».

Переклад за допомогою заміни синонімами найчастіше прослідковується саме в тексті. Інтерлексеми часом замінюються в процесі перекладу близькими чи ідентичними за значенням, оскільки саме синонімічні заміни дозволяють правильно перекласти інтернаціоналізм (Тонконог, Ювковецька, 2020: 112). Типовим прикладом перекладу за допомогою синонімічної заміни є триада: *base* (фр.) – *base* (англ.) – *база* (укр.), де в багатьох випадках зазначається переклад «основа» чи «фундамент» замість бази (Коваль, 1987: 45).

Способи перекладу інтернаціональної лексики представлені в таблиці 1 (див. табл. 1).

Таблиця 1

Кількісні показники способів перекладу інтернаціоналізмів суспільно-політичної термінології

Спосіб перекладу	Кількісні дані	Приклади
Транслітерація	192 триади	<i>consul</i> (фр.) – <i>consul</i> (англ.) – консул (укр.)
Транскрибування	10 триад	<i>speaker</i> (фр.) – <i>speaker</i> (англ.) – спікер (укр.)
Практичне транскрибування	273 триади	<i>débat</i> (фр.) – <i>debate</i> (англ.) – дебати (укр.)
Описовий переклад	5 триад	<i>boycott</i> (фр.) – <i>boycott</i> (англ.) – бойкот (укр.) в перекладі «боротьба» чи «відмова у підтримці стосунків»
Переклад за допомогою заміни синонімами	20 триад	<i>tolérance</i> (фр.) – <i>tolerance</i> (англ.) – толерантність (укр.), яке може мати переклад «терпимість», «покірливість», «чуйність»

Висновки. З огляду на кількісні дані дослідження, найпоширенішими способами перекладу інтернаціоналізмів вважаються транслітерація (192 триади) та практичне транскрибування (273 триади), а найменш вживаними способами є транскрибування (10 триад) та описовий переклад (5 триад). Отримані результати свідчать про те, що інтеграція інтернаціональної лексики здатна полегшити розуміння як окремих лексичних одиниць, так і цілого тексту. Така тенденція стосується повних інтернаціоналізмів, до яких відносяться лексичні одиниці, котрі вживаються у двох і більше споріднених та неспоріднених мовах з однаковим значенням. Переклад таких одиниць не викликає труднощів, їх навіть відносять до розряду «підказок». Семантичні невідповідності стосуються псевдоінтернаціоналізмів. Псевдоінтернаціоналізми – це лексичні одиниці,

які вживаються в споріднених та неспоріднених мовах та мають різний план змісту. Вони є потенційним джерелом інтерференційних помилок, які з'являються при аналізі спільних чи відмінних рис, що призводить до появи щораз інших результатів, провокуючи мимовільне вживання невідповідного етимологічного тотожного українського слова. У зв'язку з наявністю кількох мовних еквівалентів (рідної чи іноземної мови) переклад лексичної одиниці повинен враховувати характер тексту та його адресат.

Здебільшого інтернаціоналізми не сприймаються як «чужі» мовні елементи, подекуди не потребують перекладу (повні інтернаціоналізми), однак все ж таки вони відносяться до запозиченої лексики внаслідок мовних контактів. Переклад інтернаціональної лексики здійснюється на рівні перекладу смислів однієї культури, її цінностей,

інтернаціоналізми отримують ознаку «вимушеної» гостинності мови, проте водночас вони слугують засобами збагачення мови, внаслідок прийняття «чужого».

Перспективним вважаємо подальше дослідження принципів асиміляції інтернаціональної лексики задля уникнення помилок при перекладі науково-політичної термінології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. АТСУМ: Академічний тлумачний словник української мови (1970–1980): веб-сайт: URL : <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 25.12.2024).
2. Андрієвська О. С. Інтернаціоналізми та принципи їх класифікації. Філологія. 2007. № 6. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича: веб-сайт: URL: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Philologia/23715.doc.htm (дата звернення: 25.12.2024).
3. Архипенко Л.М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця XX – початку XXI ст.): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Харків: Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2005. 20 с.
4. Бондар М.В. Описовий переклад як спосіб відтворення безеквівалентної турецької лексики в українських художніх перекладах. Science and Education a New Dimension. Philology. II (5). Issue: 28, 2014. С. 42–46.
5. Збірник наукових праць В. О. Подміногіна з історії та теорії перекладу. Нар. укр. акад. авт.-упоряд. О. А. Кальниченко, Д. І. Панченко. Харків : Вид-во НУА, 2017. 468 с.
6. Зінкевич-Томанек Б. Українсько-польські лексичні паралелі. Вестник Международного славянского университета. Х., 1999. Т. 2. № 4. С. 38–41.
7. Кійко С.В. Асоціації як універсальний чинник зміни значення слів. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Від. ред. Л.М. Марчук. Чернівці: Книги ХХІ, 2010. Вип. 22: філологічні науки. Том 1. С. 183–188.
8. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. К., 1987. 348 с.
9. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2001. 488 с.
10. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. Київ, 2006. С. 181–183.
11. Мусійчук С. М. (2013). Англіцизми у французькій мові та особливості їх перекладу. Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету, 9 (1), 304–311.
12. Навчальний посібник підготовлено для організації аудиторної та самостійної роботи до курсу Основи теорії мовної комунікації для студентів ОС «Бакалавр», що вивчають новогрецьку мову. Укладач: О.А. Новицька. Маріуполь: МДУ, 2018. 106 с.
13. Семчинський С. В. Загальне мовознавство. 3-тє вид. Київ: ВЦ. Академія, 2010. 416 с.
14. Тонконог І.В., Ювковецька Ю.О. Мовні відмінності та особливості перекладу інтернаціоналізмів. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 31 (70). № 1. Ч. 3. 2020. С. 110–114.
15. Фенюк Л.Д. Семантична спільність переносних значень інтелексем. International scientific and practical conference. Philology in EU countries and Ukraine at the modern stage: Conference proceedings. December 21–22, 2018. Baia Mare: Izdevnieciba. Baltija Publishing, 2018. С. 147–149.
16. Ющук І.М. Українська мова: [підручник]. К.: Либідь, 2008. 639 с.
17. Berman A. L'Épreuve de l'étranger. Paris: Editions Gallimard, 1984. 320 p.
18. Godard B. L'éthique du traduire : Antoine Berman et le «virage éthique» en traduction. Traduction, terminologie, rédaction : Volume 14, numéro 2, 2001. Canada : Association canadienne de traductologie, 2001. P. 49–82.
19. Jespersen O. A new science: interlinguistics. Cambridge, 1930. p. 1–10.
20. Le petit Larousse illustré URL: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais-monolingue> (Last accessed: 25.12.2025)
21. Longman Dictionary of Contemporary English URL: <https://www.ldoceonline.com/> (Last accessed: 25.12.2025)

REFERENCES

1. Andrievska O. (2007) Internatsionalizmy ta pryntsyipy yikh klasyfikatsii. [Internationalisms and the principles of their classification] Filolohiia. № 6. Chernivetskyi natsionalnyi universytet imeni Yuriiia Fedkovycha. URL: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Philologia/23715.doc.htm (last accessed: 25.12. 2024)
2. Arkhypenko L. (2005) Inshomovni leksychni zapozychennia v ukrainskii movi: etapy i stupeni adaptatsii (na materialii anhlitsyzmiv u presi kintsia XX – pochatku XXI st.) [Foreign lexical borrowings in the Ukrainian language: stages and degrees of adaptation (based on material of Anglicisms in the press of the late XX – early XXI centuries)] avtoref. dys. ... kand. filol. nauk. Kharkiv: Khark. nats. un-t im. V.N. Karazina. 20. [in Ukrainian].
3. Bilodid I. (1970–1980) ATSUM akademichnyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Academic Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language] URL: <http://sum.in.ua/> (last accessed: 25.12. 2024)
4. Bondar M. (2014) Opysovyi pereklad yak sposib vidtvorennia bezekvivalentnoi turetskoi leksyky v ukrainskykh khudozhnikh perekladakh [Descriptive translation as a way to reproduce non-equivalent Turkish vocabulary in Ukrainian translations] Science and Education a New Dimension. Philology. II (5). Issue: 28. 42–46. [in Ukrainian].
5. Zinkevych-Tomanek B. (1999) Ukrainsko-polski leksychni paraleli [Ukrainian and Polish lexical parallels] Vestnyk Mezhhdunarodnoho slovianskoho unyversyteta. Kh., T. 2. № 4. 38–41. [in Ukrainian].

6. Kalnychenko O., Panchenko D. (2017) Zbirnyk naukovykh prats V. O. Podminohina z istorii ta teorii perekladu [Collection of scientific works by V. A. Podminogin on the history and theory of translation] Kharkiv: Vyd-vo NUA. 468. [in Ukrainian].
7. Kiiiko S. (2010) Asotsiatsii yak universalnyi chynnyk zminy znachennia sliv [Associations as a universal factor in changing the meaning of words] Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka. Vid. red. L.M. Marchuk. Chernivtsi: Knyhy XXI. Vyp. 22: filolohichni nauky. Tom 1. 183–188. [in Ukrainian].
8. Koval A. (1987) Praktychna stylistyka suchasnoi ukrainskoi movy [Practical stylistics of the modern Ukrainian language] K., 348. [in Ukrainian].
9. Korunets I. (2001) Teoriia i praktyka perekladu [Theory and Practice of Translation] Pidruchnyk. Vinnytsia: Nova Knyha. 488. [in Ukrainian].
10. Kocherhan M. (2006) Zahalne movoznavstvo [General Linguistics] Pidruchnyk. Kyiv. 181–183. [in Ukrainian].
11. Musiichuk S. (2013) Anhlytsyzmy u frantsuzkii movi ta osoblyvosti yikh perekladu [Anglicisms in French and features of their translation] Filolohichni studii: Naukovi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu, 9 (1), 304–311. [in Ukrainian].
12. Novytska O. (2018) Osnovy teorii movnoi komunikatsii [Fundamentals of the theory of language communication] Navchalnyi posibnyk pidhotovleno dlia orhanizatsii audytornoj ta samostiinoj roboty do kursu. Mariupol: MDU. 106. [in Ukrainian].
13. Semchynskiy S. (2010) Zahalne movoznavstvo [General Linguistics] 3-tie vyd. Kyiv: VTs Akademiia. 416. [in Ukrainian].
14. Tonkonoh I., Yuvkovetska Yu. (2020) Movni vidminnosti ta osoblyvosti perekladu internatsionalizmiv [Language differences and features of the translation of internationalisms] Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii. Tom 31 (70). № 1. Ch. 3. 110–114. [in Ukrainian].
15. Feniuk L. (2018) Semantychna spilnist perenosnykh znachen inteleksem [Semantic commonality of portable intellexem values] International scientific and practical conference. Philology in EU countries and Ukraine at the modern stage: Conference proceedings. December 21–22. Baia Mare: Izdevnieciba. Baltija Publishing. 147–149. [in Ukrainian].
16. Yushchuk I. (2008) Ukrainska mova [Ukrainian Language] Pidruchnyk. K.: Lybid. 639. [in Ukrainian].
17. Berman A. (1984) L'Épreuve de l'étranger [Foreign adversity] Paris: Editions Gallimard. 320 p. [in French].
18. Godard B. (2001) L'éthique du traduire: Antoine Berman et le «virage éthique» en traduction [The ethics of translation: Antoine Berman and the «ethical shift» in translation] Traduction, terminologie, rédaction: Volume 14, numéro 2. Canada: Association canadienne de traductologie. 49–82. [in French].
19. Jespersen O. (1930) A new science: interlinguistics. Cambridge. 1–10.
20. Larousse P. (2023) Le petit Larousse illustré [Le Petit Larousse, illustrated edition] URL: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais-monolingue> (Last accessed: 25.12.2024). [in French].
21. Longman A. (2022) Longman Dictionary of Contemporary English URL: <https://www.ldoceonline.com/> (Last accessed: 25.12.2024).